

Taitomarkkinointi

– yhteistyötä ja tutkimustietoa käsityöläisille

Pirita Seitamaa-Hakkarainen, käsityötieteen professori

Pirita Seitamaa-Hakkarainen

Asiakaslähtöiseen tuotekehitystyöhön panostaminen on suuri haaste pienelle yritykselle muun yritystoiminnan ohessa. Voisiko olla mahdollista löytää sellaisia yhteistyömuotoja, jotka tukisivat yrittäjien ja alan opiskelijoiden yhteistyötä? Entä miten tiede ja tutkimus saadaan jalkautettua käsityöyritysten luo? Löytyisikö yrityksestä opiskelijalle tutkimuskohde?

Uudet tuotteet ja innovaatiot syntyvät yleensä useiden toimijoiden välisenä yhteistyönä, jossa eri osaajien tiedot ja asiantuntemus yhdistyvät. Tällainen yhteistyö on avaintekijä luotaessa uusia korkeatasoisia tuotteita. Käsityötä tai käsityömuotoilua on perinteisesti pidetty yksilöllisenä toimintana, jossa käsityöläinen itse vastaa sekä suunnittelusta, toteutuksesta että myynnistä ja markkinoinnista. Nykyään myös käsityöläiset verkostoituvat ja tekevät yhteistyötä keskenään hyvin tuloksin.

Käsityö- ja muotoilualan oppilaitokset, erityisesti ammattikorkeakoulut, ovat yhä vahvemmin suuntautuneet koulumaailman ulkopuolelle ja luovat yhteistyötä alan yrittäjien kanssa. Näin alan opiskelijat saavat kokemusta, joka tukee sekä ammatillista tietoa että taitoa ja pääsevät paneutumaan aitoihin suunnitteluongelmiin ja ammatillisiin käytäntöihin.

Käsityötiede tai käsityön opettajankoulutus ei sen sijaan ole vielä näyttäytynyt yhteistyökumppanina käsityöyritysten kanssa. Olisiko aika avata ovia myös tällä puolella ja pohtia mitä annettavaa ja saatavaa tie-teellä tai opettajankoulutuksella voisi olla yrittäjäyhteistyöstä?

Käsityötieteen tutkimus

Käsityönopettajan koulutus perustuu alan tieteelliseen tutkimukseen ja ammatillisiin käytäntöihin. Koulutuksen tavoitteena on antaa valmiudet hoitaa itsenäisesti käsityönopettajan tehtäviä perusopetuksessa, lukiossa ja aikuisasteella. Koulutus antaa myös valmiudet käsityön asiantuntemusta vaativiin neuvonta-, asiantuntija- ja tutkimustehtäviin. Maisterin tutkinto luo valmiudet tieteellisen tiedon ja menetelmien soveltamiseen sekä edellytykset itsenäiseen tutkimustyöhön.

Käsityötieteessä tutkimuskohde on käsityöllinen ilmiö, siihen liittyvät suunnittelu- ja valmistusprosessit, käsityönä val-

mistetut tuotteet sekä näiden taustalla vaikuttavat inhimilliseen kulttuuriin kuuluvat tekijät, kuten tarpeet, perinteet, arvot, sekä taloudelliset ja teknologian kehittymiseen liittyvät tekijät. Käsityötieteen tutkimuksessa on erityisen hyvät mahdollisuudet päästä lähelle sekä tekijää että kokijaa – suunnittelijaa ja käyttäjää. Käsityötuotteisiin liittyy kiinteästi materiaalitekniikka, joka on yksi käsityötieteen tutkimuskohde.

Käsityöammatin tutkimus voi keskittyä tekijään, suunnittelu- ja valmistusprosessiin, tuotoksiin tai näiden kokonaisuuteen. Ammattikäsityön yhteiskunnallinen merkitys ja sen työllistävä vaikutus sekä uusien käsityöhön liittyvien toiminta-alojen ja palveluiden kehittäminen voi olla käsityötieteen kiinnostuksen kohteena.

Tutkimustietoa käsityöläisten tarpeeseen

Nykyisin käsityötieteen opiskelijoista suurella osalla on alan ammatillinen koulutus takanaan, jolloin heidän tutkielmansa aiheet liittyneet usein joihinkin käsityöllisiin ammattikäytäntöihin. Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito ry:n Taitomarkkinointiprojektin yhtenä tarkoituksena on ollut luoda uusia yhteistyömahdollisuuksia käsityöläisten ja alan koulutusyksiköiden välille. Tätä yhteistyötä voidaan tehdä mm. tuomalla laajempaan julkiseen tietoisuuteen käsityötieteessä tehtävää tutkimusta. Käsityöyrittäjille suunnattu verkkopalvelu Taitoverkko voi toimia tässä luonnollisena tiedon välityskanavana.

Toisena keinona jalkauttaa tiede käsityöyritysten avuksi voisi olla eräänlainen ”tieteen foorumi”, jossa sekä käsityöläiset että alan opiskelijat voivat tarjota toisilleen tutkimusaiheita, etsiä tutkimuskohdeita tai yhteistyökumppania. Käsityömuotoilussa fyysisten materiaalien tuntemus ja niiden soveltava käyttö on yksi tärkeä osa kaikkea suunnittelutoimintaa.

Erityisesti käyttötuotteita suunniteltaessa on ymmärrettävä, mikä materiaali sopii mihinkin käyttötilanteeseen parhaiten.

Haastavien teknologisten ongelmien ratkaisemiseksi käsityöläiset voivat joutua etsimään muiden asiantuntija-alojen tuottamaa tietoa. Käsityöntekijä tarvitsee perustietoja käyttämistään materiaaleista ja niiden mahdollisista rajoitteista, jotta käsityöprosessi onnistuisi mahdollisimman hyvin. Tällöin esimerkiksi tekstiilialan käsityöyrittäjä voisi halutessaan testauttaa suunnittelemansa sisustuskankaan tekstiiliteknologiset ominaisuudet, esimerkiksi kankaan kulutuksen keston. Yrittäjä sitoutuisi tutkimukseen antamalla riittävästi tutkittavaa materiaalia opiskelijan käyttöön ja opiskelija tekisi tutkimuksen esim. gradutyönään ja sitoutuisi toimittamaan testaukset puolestaan yrittäjälle. Jonkun verran tällaisia tutkielmia on vuosien varrella Savonlinnan opettajankoulutuslaitoksella toteutettu mm. tupasvillaan ja nokkoseen liittyen.

Käsityöläiselle on tärkeää hankkia myös tuotteen käyttäjää koskevaa informaatiota. Vastaavasti tutkimusaiheet, joissa tutkitaan tuotteen käytettävyyttä ja pyritään lisäämään käyttäjälähtöistä (asiakaslähtöistä) suunnittelua voisivat olla hyviä kumppanuuksia käsityöyrittäjien ja opiskelijoiden välillä. Käsityötuotteita ei osteta pelkästään niihin liittyvien käytännöllisten tarpeiden vuoksi vaan tuotteisiin liittyvien merkitysten vuoksi. Tarvitaan laajempaa ja systemaattista tutkimusta käsitöihin liittyvistä merkityksistä sekä kuluttamiseen liittyvistä arvoista: millaisia merkityksiä käsityöesineille annetaan ja miten niiden arvoa voidaan todentaa.

Tutkimustiedon tuottaminen

LISÄTIETOA

Joensuun yliopisto: <http://sokl.joensuu.fi/aineistot/kasityo/opinnaytteet/index.html>

Helsingin yliopisto: pirta.seitamaa-hakkarainen@helsinki.fi

Tutkimustieto ja artikkeli: Esineet kodin peilinä www.taitoverkko.fi

